

5. Чаплак Я.В. Психологічний вплив у науковій психології / Я.В. Чаплак // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2011. – Вип.16. – Ч.2. –288с. – С.132-145.
6. Чаплак Ян Визначення поняття соціально-психологічного впливу / Ян Чаплак, Галина Чуйко, Вишньовський Василь // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Рута, 2013. – Вип.675. – С.186-197.
7. Чуйко Г.В. Маніпулятивність інформаційного впливу [Електронний ресурс] / Г.В. Чуйко // TECHNOLOGIES OF INTELLECT DEVELOPMENT. – Vol. 2. – № 8 (19). – 2018. – Режим доступу: http://psytir.org.ua/upload/journals/2.8/authors/2018/Chujko_Galyna_Vasylivna_Manipuljatyvnist_informacijnogo_vplyvu.pdf

УДК: 159.9.072:004

Чуйко Г.¹, канд. філ. н., доц.; Глюк М.², практик психолог

¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

²Горішньозалучанська гімназія Снятинської міської ради Івано-Франківської обл., Україна

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ ЯК МЕТОДУ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО СВІТУ

Chuiko H., Ph.D., Assoc. Prof.; Piuk M., psychologist

ACTUALITY OF APPLICATION OF CONTENT-ANALYSIS AS A METHOD OF PSYCHOLOGICAL RESEARCH OF THE DIGITAL WORLD

Досить різноманітний спектр застосування новітніх інформаційних технологій та телекомунікацій сьогодення, їхня прогресивність зумовлюють досить стрімкий перехід діяльності більшості соціальних інституцій в інформаційний простір. Не минули ці нові технології й діяльність психологічних служб різного спрямування щодо надання психологічної допомоги особистості, особливо на сучасному етапі становлення нашого суспільства – в період карантину на територіях більшості країн світу через поширення захворювання на COVID-19, гібридних воєн та техногенних катастроф. Тобто, технологічний інструментарій цифрового світу перенасичений новітніми технологіями інформаційного впливу. Більша частина цих технологій мають сумнівний рівень екологічності та потребують вивчення за шкалою «екологічність-неекологічність» [1; 5]. Тобто, сучасні інформаційні технології на теренах цифрового світу сьогодення можуть бути рушієм досить стрімкого прогресивного розвитку суспільства, але й можуть створювати відповідні небезпечні варіації щодо його існування.

Сьогодні одним із найпоширеніших різновидів інформації є сама ж таки інформація, вона може бути представлена у вигляді текстів на мові того чи іншого суспільства, тому аналіз текстів є одним з найбільш розповсюджених видів науково-прикладного аналізу. Окрім цього, є відповідні науки, що цілком або в основному базуються на спрямуванні саме аналізу текстів. Найбільш розповсюдженим напрямом аналізу тих чи інших текстів є стиснення інформації – це можливість виокремити з певної сукупності текстів найбільш значимі, концептуальні моменти, що є досить вагомими для певного напрямку досліджень [2]. На сьогодні, у цьому контексті, набуває досить стрімкого поширення такий метод як контент-аналіз. Саме цей метод успішно застосовується фахівцями в сфері маркетингу, реклами, PR, психології, політології, юриспруденції, бібліотекознавства, літературознавства, тощо.

У науковій психології такий метод як контент-аналіз може широко застосовуватися, по-перше, як самостійний метод психологічного дослідження змісту повідомлення, а по-друге, у відповідному комплексі з іншими методами, тобто, коли одночасно досліджують не тільки повідомлення, але й інші елементи комунікаційного процесу, по-третє, як допоміжний метод обробки масиву тих чи інших даних, що були отримані за допомогою інших методів [2]. У психології контент-аналіз, в першу чергу, застосовується для вивчення людського спілкування, комунікацій і їх суб'єктів як представників мікро- і макрогруп. Ще одним важливим аспектом застосування контент-аналізу є застосування цього методу при дослідженні кіберпростору [3].

На жаль, у вітчизняних психологічних дослідженнях цей ефективний метод не отримав поширення, але з кожним роком кількість таких досліджень в різних галузях психології невідомо збільшується. Особливо актуальними в сучасному плінному світі є дослідження соціальних мереж. Такі сайти, зокрема Facebook, Twitter тощо, є своєрідним відображенням психологічного стану суспільства. При цьому шляхом контент-аналізу можна досліджувати як загальні масові настрої та стани людей, так і індивідуальні психічні особливості користувачів інтернет-мереж. Відкрита інформація зі сторінок людей в соціальних мережах може бути цінною і при проведенні індивідуальних консультацій в практиці роботи психотерапевта [1].

Перспективи подальших досліджень полягають у застосуванні поглиблених варіацій контент-аналізу для дослідження відкритого контенту різноманітних соціальних мереж, тобто застосування контент-аналізу фото- та відеоматеріалів, смайликів, мемів та іншого контенту, що має невербальний характер. Також контент-аналіз є досить перспективним методом для практикуючого психолога в процесі проведення різних видів професійної діяльності як додатковий метод діагностики психологічних особливостей особистості та групи [1; 4]. Цей факт свідчить про актуальність обґрунтування ефективності застосування контент-аналізу в психологічних дослідженнях. З цього приводу можна зробити висновок про те, що сучасна надзвичайна ситуація у світовому товаристві активізує попит щодо надання психологічної допомоги в рази. А це зумовлює необхідність удосконалення технологічного інструментарію психологічної служби з метою збільшення ефективності надання психологічної допомоги на теренах цифрового світу.

Література:

1. Голубенко О.І. Контент-аналіз як метод дослідження психологічних наслідків аварії на ЧАЕС у ліквідаторів / О.І. Голубенко // Актуальні питання застосування на практиці досягнень сучасної педагогіки та психології : матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (15-16 травня 2015 р., м. Харків). – Харків, 2015. – С. 69–74.
2. Панок В.Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації : навч. посібник/ В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андреева / за заг.ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 384 с.
3. Таршис Е.Я. Исторические корни контент-анализа : два базовых текста по методологии контент-анализа / Е.Я. Таршис. – М.: URSS ЛИБРОКОМ, 2012. – 155 с.
4. Толмачев Р.В. Метод контент-анализа в исследовании блогосферы / Р.В. Толмачев, Л.И. Воронова / Вестник СГПУ – 2013 – №6 – С. 34-40
5. Чаплак Я.В. Кліпова хаотичність як засіб абсурдизації та маніпулятивна технологія [Електронний ресурс] / Я.В. Чаплак, І.М. Зварич // Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – 2018. – № 14 (4). – К. : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – С.19-36. – Режим доступу: <https://doi.org/10.31108/2018vol14iss4pp19-36>

6. Чаплак Я.В. Кліпова хаотичність сучасного інформаційно-комунікативного простору / Я.В. Чаплак, І.І. Гавреш // Матеріали ІІ Всеукраїнського конгресу із соціальної психології «Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи» Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Київ: 2019. – 378 с - С. 349-351.

УДК: 316.586.28

Шостаківська Н., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.

ENSURING THE QUALITY OF EDUCATION AT EASTERN UKRAINE UNIVERSITIES WHILE THE HYBRID WAR

За останні десятиліття український науковий простір зазнає істотних змін (прийняття Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року №1556-VII, Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII, у стані розробки знаходиться законопроекти «Про інноваційну діяльність», «Про освіту» (№3491), «Про професійну освіту» (№3231), законопроект №3832 «Про внесення змін до статті 7 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території щодо забезпечення прав на здобуття освіти», Закон України «розширення автономії вищих навчальних закладів, членство України у Рамковій програмі Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». 3 листопада 2016 року, Верховна Рада України у другому читанні підтримала проект Закону України №4718 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ), які були переміщені з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Незважаючи на велику кількість наукових доробків, присвячених різним аспектами проблеми забезпечення якості вищої освіти в умовах ВІЗ, не розкритим залишається питання про створення оптимальної моделі системи внутрішнього забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах України в умовах воєнних дій.

Якість освіти є багатогранною категорією, яка за своєю сутністю відображає різні аспекти освітнього процесу – філософські, соціальні, педагогічні, політичні, демографічні, економічні тощо [1]. Т. Шамова говорить про якість як нормативний рівень, якому повинен відповідати продукт просвіти [6]. Вважається, що в даній категорії втілюється соціальне замовлення суспільства на навчально-виховну діяльність освітньої установи. На думку С. Шишова [3] та В. Кальней [3] якість освіти – це педагогічна категорія, що характеризує ступінь досягнення поставлених в освіті цілей та завдань, якість освіти визначається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти навчальної діяльності освітнього закладу: зміст освіти, форми і методи навчання, матеріально-технічну базу, кадровий склад тощо, що забезпечують розвиток компетенцій молоді, що навчається.

Інші науковці зосереджуються на тому, що в статистичному плані якість освіти – це ступінь відповідності конкретного освітнього результату ідеальній моделі результату діяльності. Крім того, якість освіти розглядається ще і як сукупність властивостей освіти [4], що визначають її здатність задовольняти відповідні потреби особистості, суспільства, держави відповідно до призначення освіти [1].